

בבל מערבין פרק שלישי עירובין

לג.

עין משפט גור מצוה

סו א מ"י פ"ד מהלכות
שבת הלכה ח סג
לאון סה טו"ע ח"מ ס"י
שמה ספ"ק :

רבינו חננאל

ונתכוון לשבות בעיקרו
ומאי למעלה ומאי למטה
הדר זקין. אי הוי למטה
מעשרה טפחים עירוב
עירוב, למעלה מעשרה
טפחים אין עירובין
עירוב הוה במקום אחד
ועירוב במקום (אחד)
[אחר]. ואמרינן ודא אי
בני מיית ליה דרך עליו,
אפי' עליו על גופו של
פס, ובן עזאי דאמר
מהלך כעמוד דמי, ויש
אוי הא לא אפישר
דגרסינן בהמוצאי תפילין
לימא תייהו תיובתיה
דברא דאמר המעביר חפץ
תפילת ד' לטוף ד'
העבירו דרך עליו כו', פי'
עליו על כפיפותו של אילן,
כשרים מכתפין עליו,
וכדעולא דאמר עמוד
ט' ברשות הרבים ורבים
מכתפין עליו וזקן ונח על
גביו חייב. מאי רבי ומאי
רבנן, דתניא נתנו באילן
(אפילו) למעלה מעשרה
טפחים [אין] עירוב
עירוב מטה מעשרה
טפחים עירוב עירוב
ואסור לטלטלו, נתנו
בכלכלה באילן
אפי' למעלה מעשרה
טפחים עירוב עירוב
ואסור לטלטלו דברי
רבי, והכמי' או' כל
מקום שאסור לטלטלו
אין עירוב עירוב. רבנן
אחייא, אי נימא אסיפא
אנתו בכלכלה, נימא
האילן היא, ואע"ג
דגרסינן בסוף שבת
התלתיא באילן בצדי
אסורא, אלא ארישא נתנו
על האילן עצמו, היכי
דמי אי דלית ביה רוחב
ד' טפחים, פחות מד'
טפחים מקום פטור הוא,
ואי דאית ביה ד' (אמות)
[טפחים] כו', ופירשה
רבינא [רישא] דאית ביה
[ד'] טפחים סיפא דלית
ביה ד' טפחים, וכלכלה
משלימתו לד' טפחים

דהדר זקין. וא"ת והיכי חשיב למעלה מעשרה רה"י הא גדיים
זוקעין זו מחמיו ואפילו ר' יוסי בר' יהודה לא שרי אלא
זהדון מחילות ו"ל דמיייר כגון סתום תחת הזקיפה דלא מני בקעי
אי נמי כגון שיש גובה י' צאותו זקיפה דחשיב רה"י אע"ג דגדיים
זוקעין כמו עגלות כדאמר בהזרק

(שבת נט.) דהוי רה"י אע"ג דתחתיה
הוי רה"י: **והא אי בעי מייתי לה**
דרך עזאי. פ"ה דיוכל לעלות צאלין
עד למעלה מעשרה וליטלו דהא כל
האילן מעשרה ולמעלה רה"י ויצאנו
אלנו למקום שציתמו י' סבורים
שר"ל שם האויר שהוא למעלה מ'
אפילו כנגד הנטייה שהיתה פחותה
מ' הוי רה"י ולא עלה זה על דעת
רש"י דלא הוי רה"י אלא כרמלית ומה
שפירש ויצאנו למקום ומשני שבתו
לומר דהיינו לעיקרו של אילן דהא
רה"י גמורה ואע"ג דד' אמותיו
חשנין כרה"י היינו דוקא למהוי הוא
ועירובו במקום אחד אבל להמיר
להציא שם מרה"י או לאסור מרה"י
שם לא חשיב רה"י דהא לית ליה
מחילות ולא חלק רשות ומשני שבתו
מכתפין עליו על נטיית הנוף הנמוכה
מ' דהוי רה"י כדעולא וקיימא לן
במושט מרה"י לרה"י דרך אויר רה"י
אפילו למעלה מעשרה חייב דתנן

בהזרק (שם דף ק"ט.) היו שפיהן צדיטא אחת הזרק פטור והמושט
חייב שכן היתה עבודה הלזים ונראה דלאו מושט הוא אלא מעביר את
העירוב רחוק חוץ לד' אמות וחייב אפילו זה כנגד זה כדאי' בהזרק
(שם דף ק"ט.) א"ר אלעזר המזילי מושי למעלה מעשרה חייב שכן משא
בני קהת ומקום עקירתו והנחתו הוי רה"י וקשה אכתי אי בעי זריק ליה
עד נגד מקום השביתה דזרק פטור ור"י מפרש והא אי בעי מייתי ליה
דך עליו היינו שניחנו על הנטייה שהוא כרמלית ויחזור ויצאנו
לעיקרו של אילן שהוא מקום שציתמו ממש ומשני שבתו מכתפין עליו
דהשתא לא מני מנח ליה על נטייה דהוי מושיא מרה"י לרה"י והואיל
ואי בעי זריק ליה עד נגד מקום השביתה ליכא למימר דכי זריק עד
נמי אכתי לא הוי עירוב אלא משום דד' אמות חשיב רה"י ועולה עד
לזקיפה וכולי האזי ודאי לא אמרינן הואיל אך קשה דאכתי משכחת לה
דאינו חייב כגון צוה עוקר וזה מניח ^(י) אי נמי דכי מני ליה עד מקום
הנטייה יניח על ידו או על כתפיו למעלה מ' דהא דמחייב בהזרק
מעביר למעלה מעשרה היינו דוקא דלא נח למעלה מעשרה דהכי
מוקי לה הדיא דפ"ק דשבת (דף ק"ט.) גבי אסקופה דאם נטל ונתן שלשתן
פטורין ופריך נימא תהוי מיוצא דרבא דאמר המעביר חפץ כו' ומשני
הסם לא נח ונראה לי דבכל צדו כיון דבכל ידו אסור
דאורייתא אפילו רבי מודה דגורו עליו ביה השמעות כדאמרין לקמן
(דף נד.) גבי קנה דרכין דגור שמא יקטום: **א"י דאית ביה ארבעה**
בי נתנו בכלכלה מאי הוי. דכיון דהאילן רשות היחיד הוה ליה כלכלה
חורי רה"י וצחוריו רשות היחיד אין לחוש אם גדיים זוקעין צו:
ובכלכלה משלימתו ד"ר. פירש"י אף על גב דבראש הוי ד'
לא הוי רה"י הואיל ואין בתחתיו רוחב ד' ולא הוי רה"י
אלא אם כן סמך להיות רחב ארבעה בתוך ג' הסמוכין לאחר וכל
נראה דבשלהי פ' הזורק (שבת דף ק"ט.) אמר עמוד גובה י' ובראש רחב
ארבעה אם למטה ^(י) רוחב כותל שלשה זרק ונח על גביו חייב
כיון דרוחב שלשה לא בקעי גדיים וזריך לומר צאלן בתחתיה ג':
ורבי

עירוב ואמר ליה רבנן הואיל וסוף סוף אסור לטלו בשבת משום
שימוש אילן אין עירובו עירוב דגורו על השבות בין השמשות: נימא קסברי רבנן דדין. דאילן אסורין כגון הכא דאינו משתמש צאלן עצמו אי
הוה שוקל לעירובו אפילו בשבת בכלכלה הוה דמשתמש שהוא ידיו אילן ופולגותה היא צפ' מי שהחשיך (שבת דף ק"ט.) איכא למ"ד אסור ואיכא
למ"ד מותר ואשתא נימא מהכא דדין אסורין ויחיה הוה דשרי כיוח צדקו רבים ויחיה הך מתניתא סייעתא למאי דפקינן הכא הלכתא
דדין אסורים: אלא ארישא. קיימי רבנן דקאמר רבי נתנו צאלן למטה מעשרה עירוב ואסור לטלו ואמר ליה רבנן אע"ג דהוה
ועירובו ברה"י כיון דאסור לטלו בשבת משום אילן אסור לטלו בין השמשות שהוא ספק ואין עירובו עירוב: אי דלית ביה ארבעה. רוחב:
מקום פטור הוא. דכל פחות מרוחב ד' ק"ל צינאות השבת דלא הוי רשות צפני עצמו וצטל אלל רה"י ואכל רה"י אם עומד ציניהן כדאמרין
(שם דף ק"ט.) עומד דאם על האסקופה נוטל מן העני ונותן לו מצעל הית ונותן לו ואפילו איסורא דרבנן ליכא והכא כי נתנו למעלה מעשרה לאו
ברה"י הוא ואמאי אין עירובו עירוב הרי יכול לטלו לרשות הרבים: ואי דאית ביה ד'. ומשום הכי קאסר ליה רישא סיפא אמאי מהני ליה
כלכלה הא רשות היחיד הוא ואסור: רישא דאית ביה ד'. ומשום הכי למעלה מ' אין עירובו עירוב דהוה ברה"י ועירובו ברה"י: סיפא דלית
בזה"ד. ומשום הכי לא רה"י היא. וכלכלה דנקט משום דרבי סבר לה כר' יהודה דאמר [ע"כ] עירוב המונח למעלה מ' לא הוי עירוב ואפילו נתכוין
לשבות למעלה אלא אי"כ מונח על גבי מקום ארבעה הלכך אי לא כלכלה ליכא עירוב על גבי מקום ארבעה אלא כלכלה משלימתו לארבעה:

והוא נכתוב לשבות בעיקרו. הלכך למטה מ' עירובו עירוב דמאי
נפיק ליה חוץ לד' אמותיו כמה דבעי ולמשקליה ואייתייה ^(א) פחות
מד' אמות עד לתוך ד' אמותיו ואע"ג דמשוין להו ניהליה רשות
היחיד לגבי קניית עירוב להקל לאו רה"י גמורה היא שלא יוכל להציא

מחוזה לכן למוין דהא לאו מחילה
איכא ולא חילוק רשות איכא ומאן קא
משוי להו בית עירוב הוא דמשוי להו
וכי איכוון ציית דהיתרא איכוון ולא
לשויה ציית דאיסורא. למעלה מ' אין
עירובו עירוב דהא כי נפיק וסקליה
מייתי מרה"י לרה"י ולקמן פריך הא
אי בעי מייתי ליה דרך עליו: ומאי
למעלה ומאי למטה. בדבר הנוטה
שזה הוא ואי למעלה אית ביה למטה
לית ביה ולא שייך צייד ביה לשון מעלה
ומטה אלא לשון גובה ונמוך והכי
איבעיא ליה למיתני נתנו צאלן גובה
י' אין עירובו עירוב אין גובה עשרה
עירובו עירוב ומדמי מעלה ומטה
משמע דזקוף ויכול להניח למעלה
גובהו או למטה שזיפולו: דהדר
זקוף. בסוף נטייתו ומשכחת ביה
מעלה ומטה צוקיפתו כגון דנטייתו
כולה למטה מ' דאי למעלה מ' לא
משכחת צוקיפתו מעלה ומטה: והא
אי בעי מייתי ליה דרך עליו. כי הוי
חוץ לד' אמות נמי ולמעלה מ' כיון

ד' אמותיו עולות עד לזקיפה רה"י ^(א) הרי יכול לעלות לאילן עד למעלה
מעשרה וליטלו דהא כל האילן מעשרה ולמעלה רה"י ומצינא למקום
שביתה: **שבתים מכתפין.** על נטיית הנוף שחוץ לד' אמותיו הנמוכה
מ' דהוי רה"י כדעולא וכל מייתי ליה למעלה מעשרה דרך אוירה
של נטייה עובר צאור רה"י וקיימא לן במושט מרשות היחיד לרה"י
דרך אויר רה"י אפילו למעלה מ' חייב דתנן בפרק הזורק (שבת דף ק"ט.)
היו שפיהן צדיטא אחת הזרק פטור המושט חייב שכן היתה עבודה
הלזים: **עמוד ט'.** דוקא נקט ט' כדאמר צינאות השבת (שם דף ק"ט.) דפחות
מג' ארעא סמיכתא היא דדרסי לה רבים מג' עד ט' לא מדרס דרסי לה
מפני גובהה ולא כתופי מכתפי עלה מפני שגמוכה לכתף הלכך לאו
רה"י היא אלא כרמלית מ' חוץ לכמותי והוי רה"י עשרה רה"י:
וורק. מתחילת ארבע לטוף ד': ונח על גביו חייב. דהויא לה
עקירה והנחה מתחילת ד' לטוף ד' ברה"י אבל אין רבים מכתפין
עליו אע"ג דזרק ד' אמות ברשות הרבים כיון דלא הוה הנחה ברה"י
פטור: **למעלה מעשרה אין עירובו עירוב.** וכדלוקימנא מתניתין
בנתכוון לשבות בעיקרו ונפשו נוטה חוץ לארבע אמות והדר זקוף:
ואסור לטלו. אפילו האי דלמטה מעשרה אסור לטלו למחר בשבת
אם רה"י הוא אלא כרמלית מ' חוץ לכמותי והוי רה"י עשרה רה"י:
בין השמשות דכיון דמשום אילן שבות דרבנן הוא לא גורו עליו בין
השמשות ואי הוה בעי למשקליה הדיא שעתא מני שקיל. כל איסור
שבת ויו"ט דהוי מדרבנן קרי שבות: **צמח ג'.** הניח עירובו צאלין
למטה משלשה סמוך לקרקע: **מוטר לטלו.** בשבת דכל למטה
משלשה אפילו צאלין לא גורו עליו דהוי כארעא סמיכתא והכי נמי
תנן בפרק בתרא (דף ק"ט.) היו שרשי גבוהין מן הארץ ג' לא ישב
עליהן: **נתנו בכלכלה כו' אפילו למעלה מעשרה עירובו עירוב.** לקמן
מפרש בשאלן רחב ד': **ואסור לטלו לא גרסינן.** דאי גרסינן
אמאי מתמה לקמן אדרבנן ואמר לימא קא סברי רבנן דדין אסורין
ואדרבי לא מתמה ומשום דקיימי רבנן עליה ואמרין כל מקום שאסור
ליטלו כו' לפיכך נכתב בספרים ^(א) ואי גרסינן ליה טעמא משום דקסבר

דדין אסורין: אינימא אסיפא. דקאמר רבי נתנו בכלכלה עירובו

(א) שבת ט, ט"ז ב"מ פ"א:
ברשות אשת, או: ברשות
היחיד, (א) כפי' א':
(ד) א"ר בללח תי [ת"מ],

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה והוא
נתכוון וכי וראיתיה
פחות מד' אמות
כ"ל והדיא עס דינו
הקודם: (ב) ד"ה והא
עני וכי לזקיפה רה"י הוא
והכי יכול: (א) ד"ה נתנו
בכלכלה וכי אם לזקיפה
כספרים (ואי גרסי' וכי
אסורין) תא"מ וי"כ ס"א
אין זה: (ד) תוס' ד"ה
וכלכלה וכי אם למטה הוי
רוחב שלשה כ"ל מית
כותל נמקח: [והריע"ז]
גרס רוחב קר ששלי:

רב ניסים גאון

לימא קסברי רבנן צדיין
אסורין. איהו במסכת
שבת בפרק מי שהחשיך
לו בדרך, דהורין בה
בבדיו בהמה וצדדי אילן,
אי כאילו עצמו וכבהמה
עצמה דאמר ואסור
להשתמש בהן בשבת אי
לא. ובסופה פסקי ההלכה
אמרו הילכתא צדיין
אסורין צדי צדיין
מותרין. ואית דמקשי עלה
ואמר וכי מאחר שנפסקה
הלכה כי הצדיין אסורין
למה מתמיהין באסור
בעירובין לימא קא סברי
רבנן צדיין אסורין
וחזרוין (דומין) [ודוחין]
אותה לפי הפירוק שפירקו
בסוף. ויש לי לפרק על זו
הקושיא ולומר כי זה
שאמרו בעירובין לימא
קסברי רבנן צדיין אסורין
אלו הדברים תחזיקו לעיקר
דברי רבנן, כל שהוא
משום שבות לא גורו ^(א)
עליו בין השמשות.
וכשהגיעו
לצדדים התחזיקו ואמרו
לימא קא סברי רבנן צדיין
אסורין בין השמשות.
והזרו ודחו כי בין
השמשות לא גורו רבנן
אלא על אילן גופו אבל
על צדיים [לא גורו] אלא
בשבת עצמה, אבל בבין
השמשות לא גורו.

(א) נראה דל"ל גורו עליו
בשבת"ש.